

Redactor responsabil :
IUSTIN ARDELEAN.

Abonamentele se fac,
plătindu-se naște în
Oradea-Mare.

Ese în fiecare Duminică.

PREȚUL:

Pe $\frac{1}{4}$ de an 1 fl. 50 cr.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 8 fl. — cr.
Pe un an 6 fl. — cr.

Pentru România și
străinătate, un an 20 fr.

Interwiev.

(Făcut de d-nul Hilarion Scriba, archipăsăresc raportor al «Vulturului».)

La d-nul ministru Percsel.

Eă: Bună ziua, Escelență!

El: Cu ce vă pot servi?

Eă: Eă sum Hilarion Scriba, jurnalist ambulant, trimisul organului oficios al Majestății Sale archipăsărești din Grosswardein, a „Vulturului”.

El: Mă bucur. Poftim a ocupa loc, dar vă mărturisesc, că numai o scurtă audiență vă pot acorda, fiind

ocupat cu curățirea șurubelor ruginite ale „ideii”.

Eă: Momentan putem fi gata. Am venit să vă fac un interwiev.

El: Staă la dispoziția d-tale. Poftim.

Eă: E adevărat, Escelență, că a-ți avut niște legătură cu Africa?

El: Cu Africa?... înțeleg!...

Eă: Am cetit prin diare, că ați stat în pertractări cu vice-regele Somalului, cu Majestatea Sa Inger Soliman...

El: Ah! Lasămă 'n pace. Am fost tras pe sfără. Inger Soliman e un șarlatan ordinar. Mă-a luat câteva decii de miă de franci și apoi... vaă de capul nost! Ne-am făcut de rușine înaintea lunei culte și civilizate.

Eă: Ei bine, dar pentru ce i-ați dat parale?

El: Inger Soliman a venit în persónă la Budapesta, recomandându-se de vice-rege al Somalului din Africa și făcându-mă ofertul de a-și supune regatul seă supremației Ungariei. Apoi știă, Ungaria și așa n'are nicăiri pe rotogolul pământului colonii, ca alte state puternice, deci, cugetam eă, ar fi un lucru nu prea prost a avea un stat supus coronei Ungariei chiar și în Africa, cucerit lără pic de sânge, fără osteneală, numai prin câteva miă de franci. Pretinsul vice-rege, Inger Soliman, bătu-'l-ar să-'l fie bătut, mă-a cerut 60.000 de franci, în schimbul cărei sume apoi are să-și închine statul seă african Ungariei, oferindu-i un tribut anual de câteva milioane, în os de elefant, mărgăritare maritime, conchine și petri scumpe.

Eă: Ei bine, Escelență, dar cum a-ți putut să vă lăsați seduși atât de iute?

El: Mă-a impus, ucigă-'l Tóca, cu uniformă exotică. 'L-am creăut de un adevărat vice-rege și am remas frapat de povestile lui cu fabulosul lui regat, plin de blagă. Apoi mă-a părut de tot bacatelă suma cerută pentru un paradis din Africa, unde leiă, tigri, elefanți și alte selbătăciuni nobile se plimbă prin liber întocmai ca gărgăuniă în capetele noastre. Și deacă erau tóte adevărate cele spuse de Inger Soliman, noi puteam

câștiga pentru 60.000 franci o colonie minunată în Africa, unde apoi puteam clădi imediat chișdedovuri și școle de stat, puteam înființa mulțimi de „Eke“, „Feke“, „Teke“, „Meke“, „Peke“, „Leke“, „Neke“, etc. și astfel „ideea“ noastră trecea prea ușor pe alt contingent, magiarismul creștea, înflorea și se întărea, nobila mea rasă câștiga renume, iar eu cel puțin o statuă frumousă. Dar ia, că șarlatanul de Inger Soliman ne-a păcălit al dracului, iar acum eu n'am decât să exclam cu Horatiu: „Pulvis et umbra sumus!“

Eü: Ei, și acum suma de 60.000 de franci, pe care a-ți binevoit, Escelență, a o sēmēna în Africa, de unde o veți pune îndărăpt la locul de unde o-ați luat?

El: Asta n'o sēmē causeze mare durere de cap. Un noū arunc de vr'un jumătate de percent și treaba e la loc cum se cade. Valachiū aū avut iestimp recoltă bunișoră și ușor vor putea plăti o sumuliță atât de bacatelă. Nicī habar de acest lucru, dar rușinea, rușinea... of!... insuportabilă.

Eü: De rușine, e rușine, dar în fine cu aceasta încă v'ați putut deda deja.

El: Cum? Nu înțeleg. D-ta faci batjocură...

Eü: Nu, Escelență, eu vă compătinesc numai.

El: Magiariū nu-'s de compătimit.

Eü: Nicī atâta? Recunoșteți că nu merită dóră?

El: Afară cu d-ta.

Eü: Mē rog... pardon!

El: Afară, că de nu, te trimit momentan în...

Eü: În Somal? Că acolo nu merg, fără póte la Arad, că-'s de pe acolo. Mē recomând Escelență!...

El: Sănetate bună!... Dar... pardon! mai stai nițel, că i-mī veni ceva 'n minte.

Eü: Bucuros. Cu ce vă pot servi?

El: Mī-aī đis, deacă te-am înțeles destul de bine că ești din Arad. Adevărat să fie?

Eü: Din Arad, din renumitul oraș.

El: Bravo! Atunci d-ta merită că știi să-mī spuī câte ceva de prin Arad. Aī cunoscut pe Krivány?

Eü: Cum nu, Escelență, când i-mī era vecin?!

El: Ce caracter aī cunoscut în el?

Eü: Caracter firm. Ce făcea, făcut era. Ce e drept, făcea și câte-un chef, dar și atunci tot în sănătatea Escelenției Vóstre închina și bea.

El: Ah, bietul, ce inimă bună și nobilă! Pēcat pentru un așa om. Dar nu înțeleg pentru ce a delapidat miuțele orfanilor?

Eü: Să nu cređi, Escelență, că dóră numai pentru ca să-și facă câștig material. Intejiunea lui era cu mult mai nobilă.

El: Ce đicī? Să aud numai.

Eü: El nu putea tolera că vicișpanul Sztarmáry să se pórtē ca un Pașă față de subalternii seī, pentru că el era o inimă simțitoare și-'l durea când vedea ce purtare bruscă avea d-nul vicișpan mai ales față de Români. El, care din inimă dorīa apropiere între

Magiari și Români, numai ăstmod a putut să-și resbune față de d-nul vicișpan. Așadară, puteți vedea Escelență, că bietul Krivány e un adevărat martir al fraternității. A căđut jertfă, bietul, dar scopul și 'l-a ajuns, căci Pașă-Sztarmáry — suspendatus est.

El: Aaaa! D-ta vorbești și lăținește?

Eü: Perfect, Escelență.

El: Ita Krivány erat homo fraternitatis, homo plenus cum cea mai curatam cinsteam?!

Eü: Cum siguritate, Escelentissime, cognovi bene.

El: Si est ita, momentano revoco curentaream illius.

Eü: Valde bene, Escelentissime! Vivat!

El: I-ți mulțumesc, pentru informațiunii, d-nule Scriba.

Eü: Bucuros, Escelență. Dar grăbesc, că întârđiū trenul și aș dorī să ajung pe seară la Oradea-Mare. Mē recomând!

El: Salutare Majestății-Sale archipășărești!

Afurisăniile jupânului Schmerzenherz.

— Herr von Inger Soliman sē denumeasche pi thine di general în regatu lui!

— Se găseasche poliția pe Herr von Kriványi-leben ascons la thine sob pat!

— Trenul vicinal sē plăteasche la orfaniū thei on bun desdaunare!

— Caii popiū Basaraba-leben din Romos se pască la primaveară pe mormuntu tho!

— Să se lumineze capu tho, cum ochiu drept aloī Herr von Dubleş-leben, notar în Romos!

— Se absolvé tribunalu și pe thine ca pe Herr Hauptmann Wasserthal!

— Se fi thu missionar în China!

— On suta di lipitorî se prunzasche la thine pi fóle!

— Se inviî thu a treia ñi în mormânt!

— Cholera și ciuma sê fie monopolu tho!

— Se fi thu membru într'o corporațiune cu „Taica Moisé” din Arad!

— Procuroru se conceadă la thine se munca thu pašteturî, se bea thu șampanie și se fuma thu țigare scumpă!

Protopopul Cupșa Șamu — la iad.

(Mirozănie.)

Am cetit și eũ odată în vieța mea, pe când eram copil, Alexandria, și am aflat din ea, că marele Împărat Alexandru Machedon umblând prin lume după vitejii, a dat o raită și pân' la raiũ, ca sê vadă ce și cum e și pe acolo, dar ca sê fie umblat și pe la iad, nu-mi aduc aminte. Póte că n'a putut și de aceea nu stă nicî în Alexandrie, căci de ar sta, póte mi-aș aduce aminte.

Destul, că ce n'a putut Alexandru Machedon cu óstea lui vitează, a putut d-nul protopop Samuil Cupșa din Cupșeni. Va sê ñicã acum odată proverbul „*Quod licet Iovi, non licet bovi*” stă întors.

Treaba stă așa, precum ni-o povestește d-nul notar cercual V. Bene din Cupșeni la o pertractare înaintea pretorului din Lăpușul unguresc în tómnă trecută, că pîrindu-l prota Cupșa din Cupșeni pentru nu știũ ce daraveri, el (adecã notarul) a rostit următorul discurs înaintea pretorului:

„Spectabile d-nule protopretor! D-nul protopop Cupșa mă acuză, întré alte lucruri neadevurate, și cu aceea, că „belesc poporul”. Să-mi fie darã permis a mă apêra și față de aceasta acuză nedreaptă, ba mai mult, a dovedí cu fapte, că tocmai acuzatorul, d-nul protopop Cupșa e vinovat de „belire” nemilósã.

Íatã numai un cas:

Íi móre d-nului protopop un parochian. Neconsolațiĩ membriĩ ai familieĩ reposatului se presintã la d-nul protopop pentru de a sê înțelegé în privința înmormântãriĩ și mai cu samã în *privința taxei de înmormântare*, căci aici e mai cu greũ de a se înțelegé cu Sfințenia Sa. După ce s'aũ înțeles iute în privința timpului, serindarelor, stãrilor și alte lucruri popești, câte sã se facã, a venit vorba și despre lucrul principal ce-l interesează mai mult pe d-nul protopop, a venit vorba adecã despre taxa de înmormântare.

Dupã ce și-a șters lacrimile din ochi (e fórté milos și simțitor Sfințenia Sa!), a ñis ómenilor cu necazul:

— Apói filor, fiindcă adormitul în Domnul, fie ertat, a fost un om fórté pécãtos, *pãcum* știũ din *ispravãdanía* lui, și nu oșor loiũ putea mântui din muncile iadului, í-l voiũ prohodí *pêntu* 60 de zloți buní.

Ómenii se spãrie și se pun pe gândurî. Șeasãdecî de zloți și încã *banî bunî* pentru o înmormântare și încã dela niște ómeni seraci!... Prea „milos” era d-nul protopop!

Dupã ce biețiĩ ómeni și-aũ mai venit în orî, ñic d-nului protopop:

— Ba sã faci bine, d-nule pãrinte și sê-l *prîhodești dipt* zece zloți, căci *pãcum* știĩ, *hãntem* ómeni serãntoci și n'avem de unde da atãta, decãt deacã nu ne-om vinde mãlãieșu din pod și boițiĩ din jug, apói cu ce vom trãí la iarnã și cu ce ne vom lucra locuțu la primavearã ca sã ne putem plãtí porția (darea) cea grea?!...

— Nu sê póte, — ñice d-nul protopop cu fața îngrijatã, — ce folos 'l-aș prohodí numai *pêntu* 10 zloți căci nefiindu-mi iertat a ceti tóte rugãciunile câte-'s scrise în canóne numai *pêntu* atãta și *pêntu* astfel de *pîcãtos* mare, *numa* v'aĩ cheltuĩ înzãdar, căci nu se va mântui.

— D'apói pentru 15 zloți?

— Nu sê póte!

— Da *pêntu* 20?

— Nicî!

Atunci ñic ómenii resignați:

— Deacã nicî *pêntu* atãta nu-'l poți prohodi, 'l-om îngropa și fãrã popã, căci nu ne putem lãsa încã în preajma iernii sê perim de fóme și de frig *pêntu* mortul fie-ertat. Dumneđeũ í-l va erta, de va fi vrednic, și fãrã prohodul d-tale!

Veđënd prota că ómenii vreaũ sã se ducã, sê mai móie și le ñice:

— Apói, deacã nu vreți sã-mi dați *cãt trebuie*, 'l-oiũ prohodi și *oiũ prãbãlui* sê-'l mântuiesc și *pêntu* 20 de zloți. Darã d-vóstrã sê dați seamã înaintea lui Dumneđeu *pêntu* el, căci *rugãciunile neplãtite cu cãt cere popa, nu-'s primite înaintea lui Dumneđeũ*.

— Vom da noi seamã *pêntu* aasta înaintea lui Dumneđeũ, d-nule pãrinte!

Și puserã biețiĩ țeranî 20 fl. pe masã și s'aũ dus. D-nul protopop a fãcut prohodul și tóte s'aũ terminat. Cel puțin așa credea orî cine. *Cum* a fost prohodul neplãtit dupã pofta d-nului protopop, nu știũ, aceasta va fi fost treaba conștiinței Sfințenieĩ Sale.

Dar de acum a venit, ce n'a mai fost.

Íntr'o Duminecã dupã înmormântare, dupã terminarea slujbei dumneđeesti, iese d-nul protopop Cupșa în ușile din mijlocul altarului și fãcându-și cruce și o mutrã ca și când ar fi zãrit pe Ucigã-'l Crucea, rostește urmãtóra cuvântare:

— O, dragii mei fiĩ sufletești! (Ací a suflat una

mare) Vedeți, vedeți, cum pătesc aceia, cari nu ascultă de preoți, de slugile lui Dumnezeu. Își fac primejdie și perdere de suflet nu numai lor, ci și altora. Știți, că numai de curând am dus la lăcașul cel vecinic pe creștinul *Ioan Filip alui George* și dila bune de atunci n'am mai avut, căci neamurile lui nevrând a-mi plăti cât am cerut, ca să fac prohodul cu toate rugăciunile câte le rânduiesc canónele, 'l-am prohodit după cum mi-aș, plătit și *bietul om să muncește acum amar în iad.*

Într'o nópte din septemâna trecută *gâninu-mă* mereu la el, 'l-am visat și 'l-am vădută acolo cum se *tinuște*. Am visat adecă, *că eram tumna 'n fundu iadului* și vedeam sufletele cum se *tinuiesc*. O, amar și vai de noi! Dómnne ferește-ne! (Aici și-a ridicat ochii și mânil spre ceriú) Vedeam unele suflete tinuindu-să în tăú de smólă ferbinte, pe altele lingându-le limbii de foc, pe altele mușcându-le șerpî gróznici, pe altele spênđurate de limbă, pe altele trágându-li-se unghiile cu cleștele, pe altele zgriburind în slóie de ghiață și așa mai departe încât nici nu vė pot spune. Mă uitam la ele și mi sė rumpea inima de durere, dar nu le puteam ajuta. Diavolul sta lângă ele și rídea arătându-și dinții și *înholbându-să*. O, nici în vis sė nu-vedei! Negru, cu aripă mară de liliac, ochi de foc, dinț de jar, cornițe pe frunte, copite de cal, la mánur ghiarė lungi, códă încorlibata pe spinare în vėrf cu șapte sfacurî de foc. Brrr, mă înflor, nici nu vė pot spune.

Tot *âmbân'* p'acolo, *tumna cân'* am vrut să ies afară, am vădută și pe nefericitul creștin, carele încă sė *tinuia* amarnic. O, lăsați-mă, nici sė nu vė spun cum și în ce chip sė *tinuia* bietul om. Mi-am întors fața de cătră el de mila lui și mi-s'a oprit graiul de spaimă. El însă, sėracul, cât m'a vădută și-a întins mânil spre mine din rtul cel de foc și s'a rugat: „O, părinte, fie-ți milă de mine, deacă nu *li-o* fost milă neamurilor mele și m'aș lăsat să ajung aici, într'acest loc de *tin* și vai. Fă bine și cetește și celelalte rugăciuni ale prohodului, căci preamult mă *tinuiesc*. Ți-a plăti óre-cum bunul Dumnezeu *pėntu* ele, numai să mă scoți d'aici.

— Vai, fėtul meú, — i-am đis eú atunci, — cum nu te-aș scóte eú d'aici să te pot, și cum nu le-aș celț eú și acele rugăciuni, dar neplătindu-mi-le neamurile tale, i-mi iaú eú osândă asupra sufletului meú *pėntu* tine, căci rugăciunea neplătită după placul popii nu-î primită înainte lui Dumnezeu și — cade osândă asupra lui.

— Vai, părinte, nu mă lăsa, căci Dumnezeu sė va îndura și ne va ierta pe toți!

N'am putut sė staú acolo mai departe de mila lui, neputėndu-ı ajuta și tocmai când voiam sė ies cuprins de gróză de *tinurile* lui, m'am trezit.

Acum spuneți-mi, dragii mei, e vrednic, că omul, *pėntu* căți-va zloți, știind că-și dá chiar și *cămașa* de pe el, să lase un biet suflet ca să se tinuiască în muncile iadului? O, nu! și de o miță de orî nu!

Să vė fie de învățatură acum și pururea și 'n vecii vecilor — Amin!

*

Din întemplantare erau în biserică și neamurile respectivului repostat și auđind cuvėntarea Sfințeniei Sale, numai decât *aú făcut siriú* cum aú putut și de ceialalți 40 de zloți și mergėnd cu ei după ameađi la d-nul protopop, 'l-aú rugat sė-ı primească și apoi sė cetească și celelalte rugăciuni ale prohodului, numai sė scape nenorocitul acela din iad.

D-nul protopop însă sė preface, că nu-ı primește, đicėnd, că deacă nu i-aú plătit *atunci*, când i-a cerut, *amu* sė teme, că rugăciunile acestea n'or fi primite și luând bani, numai cât sė va osândi el.

— Ba, fă bine, d-nule părinte și-ı primește, — i-ı rugaú căđuți în genunchi bieții credincioși, — căci luăm noi osândă d-tale asupra nóstră pentru acest lucru, pentru aceste rugăciuni, căci mai bine vrem să suferim noi osândă iadului, decât să știm, că repostatul numai din vina nóstră a ajuns în iad.

— No, așa-ı primesc, de și cu greú, da de D-neđeú sė va îndura asupra tuturor și ne va ierta pe toți.

Și a băgat bani în busunar, iar bieții ómeni s'aú depártat cu grija, că de unde sė plătească póte datoría ce o aú făcut ca să scóță un suflet din iad prin rugăciunile Sfințeniei Sale a d-nului protopop, plătite cum acesta a vrut.

Acum, judecă d-nule protopretor, cine belește și trage poporul, eú, orî d-nul protopop Cupșa? . . .

Un rís homeric și hohot olympic a resunat în sala de pertractare, iar prota Cupșa tăcea și înghiția din gros la nodurî sėci.

Dar mai avem noi mulți preoți în părțile acelea de pánura d-nului protopop Cupșa. Așa despre unul și încă om tiner cu pregătiri complete și care sė uită la om cam preste uměr, dar fără îndreptățire (*Acum odată* îi tăcem cintitul nume, dar pe viitor, deacă nu-și va schimba năravul, *la raport cu el*. — „Vult.“) sė vorbește, că de „bisericos“ ce e, nu vrea sė dea deslegare de post nici chiar bolnavului pe pat de mórte, provocându-sė iar la canóne, ca și d-nul protopop Cupșa, pánăcând el chiar și în Vinerea Paștilor sė îndópă cu carne. Sė đice, că acest preot, nevrėnd a da deslegare de post unei femeii bolnave pe pat de mórte, *s'a scusat, pe lângă provocarea la canóne și cu aceea, că dând el odată o astfel de deslegare, a căđut osândă asupra lui, bolnăvindu-sė și el așa de greú, încât a trebuit să sė róge de nóue babe đin sat, cari pot face prescuri, sė-ı descante și să se róge ele pentru el lui Dumnezeu și Maichii Preceste ca să scape de bółă, și numai așa a putut scăpa.* — Femeea respectivă (bolnavă) însă, la sfatul unui om mai cu inimă pentru necazul ei, a mánecat de dulce și fără deslegarea popii, apoi *s'a întărit și s'a vindecat.*

Nu sum nici decât pentru abandonarea postului,

dar prin . . . astfel de rigorism nejustificat tocmai prin canóne, mai mult stricám poporului și bisericeii, decât îi folosim, căci biserica dă deslegare de post în casuri necesare.

Nu descopăr cu numele de astadată pe preotul respectiv, căci fiind încă om tiner, ce a făcut póte a făcut în hiperzélul seú și se póte îndrepta. Regret numai, că avénd pregătiri și studii teologice complete, nu se ține de ceea ce a învățat în școlă, ci umblă după sfaturile babelor, în loc ca se scótă el superstițiunile păgubitoare din popor.

Cato.

Bisericos.

La un prând festiv, la care au luat parte mai mulți înalți dignitari bisericești și lumenști, un profesor din România vorbind despre împrejurarea, că acolo se pune puțin pond pe religiune și mai cu seamă din partea inteligenței, — unul din conmeseni îi pune întrebarea :

— Dar d-ta umblă la biserică ?

— Cum *dracu* se nu umblu ?! — fu respunsul plin de emfasă al d-nului profesor.

Tradat.

Domnișóra (cătră servitorul care i-a predat un buchet de la un „cavaler“): Țată, primește o corónă, dar să n'o beii!

Servitorul : Dómne ferește, domnișóra ! Trebuie să cumpăr pe ea slănină pentru domnișorul nost, că n'a mâncat nimica de alaltăeri.

Un act de pietate.

Domnul : N'ai nici o fotografie a primului d-tale soț, a regretatului defunct ?

Dómna : Nu ! Și tocmai din pricina aceasta m'am măritat cu fratele lui, care îi seamănă foarte bine.

Triumf.

Un soldat american scrie de pe câmpul de resbel părinților seii următoarele :

— Pe *toți* Spaniolii i-am omorât, iar pe ceialalți i-am păfugat.

Mângaiere.

Recrutul : Eú merg, mă duc Anișcuța mea, de parte, la cătănie ; dar te rog, să nu mă uiți și să mă iubești totdeauna.

Anișca : Te iubesc, Tódere, și promit că te voi iubi chiar și deacă m'aș mărita.

INDIRECT.

— Ah, domnișóra, înadevăr m'ai farmecat cu arta d-tale. Fă-mi plăcerea și-mi cântă hora mea.

— Prea bucuros, domnul meu ! Care e hora d-tale ?

— *Nici una*

Traduceri moderne din clasicii vechi.

Hannibal omnibus completis, magna cum diligentia Italiam profectus est. = *Hanibal, fiind Omnibusurile pline, a plecat cu Delejanțu cel mare în Italia.*

Magna fuit quondam capitis reverentia cani . . . = *Pfui, că mare códă a căpătat revendul căne, . . .*

Ad hos urbis summa . . . = *Adă Hossule sumanul orbului. . .*

Invito frater adempte, vale ! = *Te invit frate, să te adăp la vale !*

Nu se înșeală.

— Vino, amice, să-ți string mâna. Ađi e pentru tine una din cele mai frumoșe țile ale vieții.

— Î-ți mulțumesc frate ! Dar te înșeli, că nu ađi, fără numai *mâne* mă căsătoresc !

— Tocmai de aceea e *ađi* una din cele mai frumoșe țile ale vieții tale.

De-ale casniciei.

Bărbatul se sfădește cu nevasta, care începe plângend :

— Am fost o nebună când m'am măritat cu tine.

— Și acuma nu ești nebună ?

— Nu, acuma nu sum nebună !

— Atunci ai să-mi fi mulțumitoare, că barem *te-ai vindecat lângă mine !*

Țăranii și telefonii.

Țăranul: Aș avea, domnule, un car de lemne; nu le-aș putea cumpăra de la mine.

Funcționarul: Nu știu, că d-nul principal nu e acasă. Dar stai nițel, să-l întreb! (Vorbește prin telefon cu principalul, apoi se întoarce spre țăran și-i dăce):

— D-nul principal mi-a spus, că nu ne trebuiesc acum lemne!

Țăranul: Deacă nu-'s tocmai așa de cuminte ca și d-ta, dar așa de prost totuși nu-'s, ca să cred, că d-nul principal șede în șcătula aia!

'L-a fript.

X: De câte ori spun câte-o prostie, totdeauna eu rîd mainainte asupra ei.

Y: A, ce vieață veselă vei fi avînd!...

Știri teribile.

* *Câmpeni* — *Toprongyosfalva*. Renumit punct al globului de imală începe a fi aceasta comună, grație unor «români» și unor «românce», cari îndrăgostiți și îndrăgostite de Molochul «ideii», află o desfătare non plus ultra în zurăitul pintenilor. — Cuibul Moșilor viteji, Câmpeni, deveni'a punct de contrabandă a «ideii», în *Toprongyosfalva* nu mai audî «Marșul lui Iancu», fără «Marșul lui Rákóczy». Acolo adî-mâne vom audî strigându-se «*Kerekes*» în loc de Corcheș și «*Atyus*» în loc de Patrițiu. Din undele micî se nasc valurile mari. La 2 August st. n. a avut loc în *Toprongyosfalva* un nou chef «nemeșesc». Tinerii Sabin Corcheș, student în Blaj și Patrițiu *Pallade* pedagog tot în Blaj (în atențiunea d-nilor profesori!) au cutreerat dela casă la casă cu un «felhivás» *unguresc* ca să invite publicul la tîmbălăul «*rögtönzött*» la ziua menționată. Și patrioticul «felhivás» efect a avut. Români, dar mai ales româncele erau bine reprezentate prin cuconița Letiția *Kerekes* și Sabina *Tanitovics*, acestea gardate de cucóna Lucreția *Kerekes* cu fetița Flora-Virág (care de și e abia numai de 8—10 ani, zdrobește ciardașul, de par'că s'a născut în Kecskemét). Apoi d-na Ana *Molnár* cu fiica Otilia; d-nii Stefan *Pál* și Traian V. *Motoray* (cari în n-rul 52 a «*Tribunei Poporului*» sub numirea de «Fidelu» au condamnat ținuta preoților din Bistra, Ales. *Papiu* și cons., pentru că la o petrecere aranjată de d-lor în Carnaval au permis musicanților să cânte și un ciardașel pentru ungaruri cari au participat).

Al doilea «*rögtönzött*» a fost la 6 August

st. n. care s'a aranjat în favorul Casinei magiare și la care Români au fost reprezentați tot prin suspomeniții și suspomenitele (Pardon! Dominus *Motoray* exceptionem fecit, fiindcă illo tempore — nu s'a aflat în Toprongyosfalva)

La ambele tîmbălaie susamintitele odrasle patriotice s'au distins prin perfecta jucare a ciardașului, așa, încât unii fițangăi patrioți le aplaudau strigând: «Bez Esten, ezek nem olá-jok, hanem kacziás magyar jányok! Hajrá! Hogy vót!?» — Și dînișórele așa zdrumicaú ciardașul, de și se pareă că sunt niște noue păpușe inventate de marele savant Edison.

După petrecere, cuconițele *Öröm Kerekes* și *Szablya Tanitovics*, împreună cu d-nul *Szablyás Kerekes*, nefiind satisfăcuți cu timpul de preste nopte cât a durat cheful, s'au dus la casa neașului «aristocrat» *Tichy Árpád* (care mai în anii trecuți era cel mai distins *diurnist* în Beiuș), unde apoi au che-fuit până la 9 ore din și lângă pocalele pline de cel mai veritabil *Cognac de bucate* și unde dinpreună cu musica și cu o fracțiune din garda «nemeșescă», pe care deul Bachus o transportase deja în sferele sale, cântau în cea mai aleasă limbă alui Tuhutum. Iar pe la orele 9, tocmai când clopotele dela bisericile române vesteau credincioșilor începerea ser-vițiului divin, ceata lui m. kir. Bachus cutreera orașul în sunetul «Marșu'ui lui Rákóczy». Pe la orele 10 însă Bachus a depus armele, pre-dându-și întreaga sa ceată învingătorului deu Morpheus.

Așa stăm adî cu Câmpeni, recte *Toprongyosfalva* și așa cu unii «Români» și cu unele «Românce» de pe acolo, pentru cari ne rugăm și pentru cari vă rugați Români, că:

«*Dumnezeu să le dea minte! Amin!*»

* O nouă „carieră“ pentru magnați. Archiducele Iosif nu de mult s'a fost exprimat, că nu înțelege, pentru ce nu intră magnații magiari, cari iubesc atîta „sportul“, în clubul pompierilor? — Noi încă nu în-țelegem, pentru ce nu intră în astfel de cluburi, unde cel puțin vor putea prea ușor avangă, fiindcă la pom-pierit nu se recere — *nicî știință, nicî minte.*

Partea seriósa.

PROCURAȚI

«Istoria Românilor» I

Celebra operă «*Istoria Românilor*» a savantului istoric român A. D. *Xenopol*, apa-

rënd în ediție populară, este dată ocaziunea fiecărui Român iubitor de gloriosul trecut al neamului său, să aibă aceasta monumentală scriere *cu un preț de tot mic*.

Marele istoric român, d-nul Xenopol, dice în precuvântarea sa la aceasta ediție următoarele: «Imbrățișarea cea căldurosă, ce a înălțit-o *Istoria Românilor din Dacia Traiană* în toate straturile poporului român, m'a convins, că scrierea mea respundea unei lipse adânc simțite: *cunoștința trecutului său*. O singură piedecă remânea de înlăturat, pentru ca rodul muncii unei vieți întregi întreprinsă de mine numai din dorința de a fi folositor neamului căruia aparțin, să devină o carte într'adevăr populară: *înălțimea prețului ediției prime*. Librarul *frații Șaraga*, cari au meritul cel mare de a fi introdus și la noi edițiile ieftine, spre luminarea poporului, mulțumindu-se cu un câștig de tot modest, m'au rugat a le permite să scotă lucrarea mea în ediție populară *în 12 volume*. Le-am acordat aceasta cerere, dându-le cartea spre tipărire *fără nici un profit*. Și așa știu, că nu se face avere din scrieri la noi, la Români. Deacă nu mă pot folosi eu de material din munca mea, cel puțin să se folosească iubitul meu popor din ea în chip intelectual. Tot pentru el a fost ea scrisă.

În aceasta ediție s'au omis notele. *Ea a fost însă revădută, adăogită și îndreptată conform cu năuiele descoperiri făcute de la tipărirea ediției prime încóce*. — *A. D. Xenopol*.

Din aceasta precuvântare orî-cine pôte vedea, că scopul scóterei acestei ediții a fost: *respândirea «Istoriei Românilor» în toate straturile poporului românesc*. Nu deci câștigul material, fără zélul național al marelui istoric A. D. Xenopol a dat impulsul scóterei acestei opere monumentale.

Întreaga operă constă din *12 volume* și este recomândată M. Sale Regelui României Carol I.

Volumul I cuprinde: *Dacia până la 270 d. Ch.*

- » II » *Dacia în vremea năvălirilor barbare (270—1290.)*
- » III » *Muntenia și Moldova (1290—1456.)*
- » IV » *Epoca lui Ștefan cel Mare (1457—1504.)*
- » V » *De la Petru Rareș la Mihaiu Viteazul (1566—1593.)*

- » VI » *Epoca lui Mihaiu Viteazul (1593—1633.)*
- » VII » *Dela Mateiu Basarab și Vasile Lupu până la Constantin Brâncoveanu (1633—1689.)*
- » VIII » *Epoca lui Constantin Brâncoveanu (1684—1714.)*
- » IX » *Epoca Fanarioșilor până la 1812.*
- » X » *Epoca Fanarioșilor de la anul 1812—1211.*
- » XI » *Regulamentul organic (1821—1848.)*
- » XII » *Revoluția din 1848 și Unirea.*

Aceasta celebră istorie, considerând, că prețul ediției prime *s'a urcat la 30 fl.*, iar acum o pôte avea orî cine *în ediție populară, numai cu 6 fl. 30 cr.*, (în acești 30 cr. se computează *numai speșele de pachetare și prețul blanchetei de rambursă*, precum și *o parte din speșele avute cu aducerea operei din România*), n'ar trebui să lipsească din nici o casă românească.

Doritorii de a avea aceasta operă, se trimită 6 fl. 30 cr. (cătră care sumă deacă se vor mai adauge 30 cr., adecă *de tot 6 fl. 60 cr.*, opera se va trimite abonentului *francată*) subsemnatei Administrațiuni, unde sunt la deposit mai multe sute de corpuri complete din aceasta valoroasă scriere, orî să ne avizeze prin o simplă epistolă, la cas când apoi li-o vom trimite *cu rambursă postală* (Nachnahme).

Nu întârțiați cu procurarea «Istoriei Românilor», că pôte mai târziu, considerând libertatea de care ne bucurăm ađi în vechiul nost pământ, nu vom mai putea responde comandelor.

Administrațiunea „Vulturului”.

BIBLIOGRAFIE.

«*Enciclopedia Română*», editată sub auspiciile și din însărcinarea „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, de Dr. *Corneliu Diaconovich*, prim-secretarul Asociațiunii.

A apărut fascicolul X al acestei mari și folosite publicațiuni, adecă ultimul, cu care se încheie tomul I. A—Copenhaga. Tomul întreg cuprinde 936 pagini, 10,401 articole, 9 harte, planuri și adnexe și 11 ilustrațiuni în text.

Faptul îmbucurător, că publicul cetitor primește o parte considerabilă din această valoroasă publicațiune, este o dovadă eclatantă, că lucrarea aceasta înaintează cu pași tot mai siguri și el fără îndoială va pute delătura pe deplin temerea, ce s'a ivit la început în cer-

curi foarte largi, că „Enciclopedia română” ca toate întreprinderile noastre literare de asemenea extensiune nu se va pute termina.

Fascico'ul X. cuprinde articolele Clasa—Copenhaga. La acest fascicol se alătură foaia titulară, apelul comitetului Asociațiunii din August 1896. prefața la tomul prim, scrisă de directorul publicațiunii Dr. C. Diaconovich, lista autorilor „Enciclopediei Române”, consemnarea ilustrațiilor, prescurtări și semne și Addenda et Corrigenda.

Dintre articolele cuprinse în acest fascicol amintim: Cloșca Ioan, Cluj, Coarda (T. Cerne), Cobălcescu Ceorăscu, Cod, Cod, Codrescu, Cognac, Cojoena, Colonia, Colorante, Colori, Columbia, Comasarea, Comedia (M. Strajan), Comic, Comitat, Co una, Conache, Costache, Concert, Congregațiune, Congres, Conserve alimentare (Dr. Felix), Constanța (județ și oraș), Constantinescu Barb, Constantinopole, Conta Vasilie, Conta-Kernbach Anna, Contabilitate, Convulsione.

Dintre ilustrațiuni remarcăm un admirabil tablou, reprezentând vederi din Constanța, precum: noul port, statua lui Ovidiu, piața Independenței promontoriul, biserica catedrală.

Scórțele pentru tomul I sunt deja lucrate și se pot comanda la editor cu prețul de fl. I. — (fre. 2.50) incl. trimiterea francată și recomandată.

«Enciclopedia Română» apare în estensiune de 30 fascicole de câte 6 côle de tipar, (10 fasc. formează un tom) și va cuprinde în total preste 30,000 articole. Publicațiunea se va termina în decursul anului 1900.

Abonamente se primesc la editorul W. Krafft în Sibiu și la toate librăriile; deposit general pentru România: Storck & Müller, București.

Prețul unui tom face: broșurat fl. 10. — (resp. frei 25.—), iar legat fl. 11.60 (resp. frei 28.50).

Tram, tram, tram!!!

«Plato (C.) În aceasta eră «liberală» toate sunt posibile. N'avem ce-ți face deocamdată. Dar mai așteaptă până ce vor triumfa ideile providențialului nost amic Bozgan Flocea din Caransebeș, că atunci va dispărea «liberalismul», va resări «independența» și «fericire» se va versa asupra noastră. Mai așteaptă deci cu paciință numai până atunci, că d'ora până Joi după județ nu e prea mult.

«Vir (O. M.) Regretăm, că d'ora până la cutare institut. De la locurile competente am primit răspunsul, că la moment ce va decide Ministrul, deciziunea lui se va comunica imediat cu respectivii aspiranți. De va fi admis la examenul de primire, vom putea face ceva. — Salutare!

«Veredicus. Non vere dicisti! Dintre cetitorii nostri nu-mai abonentii au drept să ne facă observări. Dar în fine, excepționalmente, acum odată primim și de la d-ta sfatul bun. Veți, d-nule, a lua dintr'o fôie străină când și când câte-un viț mai bunșor, apoi recipiat în limba română mai sucit și mai întors în alta formă, cum s'a făcut și cu vițul din cestiune, nu e nici plagiatură, nici hoție literară. Omenii mari și literați încă ne dau sfaturile, ca să mai luăm din când în când și din foi străine câte-un viț mai bun și apoi dându-i o alta formă, să-l publicăm liniștit, că nu întreg publicul nostru e în plăcuta pozițiune de a-și putea procura foi străine umoristice și așa nu-l va cunôște. În fine ce e bun nemțește, e bun și românește. Noi avem colaboratorii nostri, cari ne trimit mereu diferite vițuri, iar noi, deacă ne satisface materialul trimis, nu mai scrutăm, că ore respectivul colaborator de unde și-a luat obiectul și că ore vițul trimis e original, ori luat din alta fôie, ori audiat dela cineva, etc.? Un viț neînsemnat nu decide. Tocmai așa a fost și cu vițul menționat: 'l-am primit dela un colaborator estern al nostru, ni-a plăcut și 'l-am publicat, iar gaură 'n ceriū nu s'a făcut pentru aceea. Ceea cu «englezul, neamțul, ungurul și românul» am primit'o dela d-nul profesor T. Bulcu din Beiuș, ni-a plăcut, a fost bună și s'a publicat.

Ceea ce ne supără nițel e circumstanța, că d-ta nu cotezi a te descoperi înaintea noastră cu numele adevărat și așa nu avem ocaziunea de a cunôște mai de aproape pe un binevoitor al nostru. Sperăm însă că după acestea ne veți răspunde sub adevăratul nume, iar noi promitem solemn cea mai severă discrețiune. — Salutare!

«Luț C. in Fild. Rugăm a vă adresa în chestie directe la locul competent, deacă nu va fi prea târziu deja. Adresa este: »Az Orsolya szűzék Nagyságos Fejedelemszónyának, Mater Filomena ő nagyságának. Nagyváradon». — Jurnalisti în genere, dar mai ales noi, cești dela «Vulturul», nu avem intrare în claustru, fiindcă călugărițele așa se feresc de Satana, ca Dr Daian de Russu-Șirianu. — Faceți deci și sigur veți primi răspuns. — Salutare archiepiscopărească-românească!

«(X-Z). Nicî decăt. Ar fi un lucru prea prost să ne lăsăm purtați de nas și de Tanda și de Manda; atunci mai bine de Treanca și de Fleanca»

«Vir (O. M.) Regretăm, că d'ora până la cutare institut. De la locurile competente am primit răspunsul, că la moment ce va decide Ministrul, deciziunea lui se va comunica imediat cu respectivii aspiranți. De va fi admis la examenul de primire, vom putea face ceva. — Salutare!

«Trandafir (S.) Încă n'a sosit nimica. Deci bine va fi a înscrie băiatul la cutare institut. De la locurile competente am primit răspunsul, că la moment ce va decide Ministrul, deciziunea lui se va comunica imediat cu respectivii aspiranți. De va fi admis la examenul de primire, vom putea face ceva. — Salutare!

«Hadsi-Loia. Ești prea revoluționar. Nu se poate publica. Tennis. Fără comentariu nu se poate publica.

Prețuri moderate.

La bereria lui

Mâncări gustușe.

M a r t i n D o b r á n s z k i

fost „Wittman“

în ARAD, strada Forray.

Promite o atențiune deosebită pentru publicul românesc.

Bere escelentă.

A R A D.

Vinuri bune.